

دانش پیک

نشریه انجمن علمی دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی

دانشگاه الزهراء(س)

سال بیستم، شماره ۹۰، تابستان ۹۹

بهاء: ۲۰۰۰ تومان

ISSN: ۱۷۳۵-۳۳۹۴

فصلنامه تابستان

مُجازهای مجازی

اصول و مبانی وب معنایی

کتابخانه‌های آنتولوژی:

مطالعه از دیدگاه کاربر و متخصص آنتولوژی



فهرست مطالب:

پیوند

روزنه‌های روزانه..... ۱

کافه نثر

سخنی از تیم برنرزی..... ۲

ریپورتستان

مجازهای مجازی..... ۳

پژوهشکده

کتابخانه‌های آنتولوژی:

مطالعه از دیدگاه کاربر و متخصص آنتولوژی..... ۴

کافه داستان

روزگار بی کسی..... ۶

یک تکه کتاب

نمایه‌سازی و چیکده‌نویسی..... ۷

اصول و مبانی وب معنایی..... ۸

اینفوگرافیک

وب معنایی..... ۹

کارتورنگار

ربو کتابدار..... ۱۰

شناسنامه نشریه

صاحب امتیاز:

انجمن علمی - دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء(س)

زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهراء(س)

مدیر مسئول: زینب محبی کلهری

zeinab.m12344321@gmail.com

سر دبیر: معصومه احمدی

masoomehmadi14@gmail.com

هیئت تحریریه: معصومه احمدی، سمیه توده‌خیلی، زهرا

نیکبخت

همکاران این شماره: حمیده جعفری پاورسی، رضوان اسدنی،

الهه یار احمدی

ویراستار: سیده ملیکا طاهری قلعه‌نو

تصویرگر: مریم عباسی

کاریکاتورست: حسن صابری

اینفوگرافیکست: فاطمه مرادی

طراح و صفحه‌آرا: مرضیه انبری

طراح لوگو: سیدمحمدحسین هاشمی

با تشکر از مشاوران نشریه: دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی،

مریم امرایی

کارشناس نشریه: زهرا وزیری

چاپ و صحافی: دامون

لیتوگرافی: دامون

نشانی: تهران، میدان ونک، دانشگاه الزهراء(س)، ساختمان

معاونت فرهنگی-اجتماعی، اتاق نشریات.

تلفن: ۸۸۰۵۶۹۰۸

ص.پ: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

وبلاگ نشریه: www.kismag.blogfa.com

کانال تلگرام و سروش: knowledge_courier@

کانال اینستاگرام نشریه: @knowledge_courier



روزنامه‌های روزانه

گمشده این روزهای بسیاری از آدم‌ها، واژه‌ای است به نام ارتباط موفق در سمت وسوهای جامعه انسانی، از این رو با تعریف سطحی و لفظی ارتباط گیری می‌توان عنوان کرد ارتباط عبارت است از: فرایندی که رابطی می‌شود بین دو مورد مشخص، تا راهی باشد برای آغاز یک اتفاقی نو و یا پایانی بر فعالیت‌هایی که با توان و فکر یک نفر به انجام می‌رسد.

وقوع ارتباطها محدود به یک اتفاق خاص و بزرگ نمی‌شود گاهی می‌توان تنها با ارتباط چشمی (eye contact) یا حتی یک واکنش کوتاه درباره وضعیت هوا، در زمره یک ارتباط قرار گرفت.

یکی از ارکانی که می‌تواند در جهت رساندن مفهوم و معنای یک ارتباط صحیح موثر باشد، داشتن آگاهی بالا در به کارگیری مهارت‌های لازم در این حوزه است؛ داشتن EQ بالا را می‌توان در دسته‌ی یکی از همین مهارت‌ها قرار داد.

ادوارد تورندایک (Edward Thorndike) از روانشناسان برجسته قرن بیستم در حوزه‌های یادگیری، آموزش و هوش، در سال ۱۹۲۰ مفهومی به نام هوش اجتماعی یا Social Intelligence را به صورت زیر تعریف کرد: «هوش اجتماعی یعنی توانایی درک و مدیریت کردن مردان، زنان، دختران و پسران، برای رفتار خردمندانه در روابط انسانی»

پس هوش هیجانی (EQ) با تعامل اجتماعی ارتباطی مستقیم و دو طرفه دارد. داشتن تعامل اجتماعی متناسب با رفتارهای متقابل می‌تواند یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت در زندگی هر انسانی تعریف شود و در نهاد خود پذیرای تحلیلات رفتاری خود باشد و موفق‌ترین حیات اجتماعی را تجربه کند.
پیروز باشید

معصومه احمدی- سردبیر





تیم برنر_لی

سخنی از

تیم برنر_لی می گوید:

من رؤیایی دارم برای وب، که در آن کامپیوترها توانایی تحلیل تمام داده‌های روی وب، مثل محتوا، پیوندها و تراکنش‌های بین مردم و کامپیوترها را دارند. یک وب‌معنایی، که این امر را ممکن می‌سازد، فعلاً در حال ظهور است، اما زمانی که کامل شود، روال‌های روزانه تجارت، بروکراسی و زندگی روزمره ما توسط گفتگوی بین ماشین‌ها انجام خواهد شد و نیز عامل‌های هوشمند بین مردم، برای دوره‌ای که نهایتاً این امر محقق شود تبلیغ می‌کنند.

زهره نیک‌بخت
(دانشجوی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی
دانشگاه الزهرا (س)،
گرایش مطالعات آرشیوی،
ورودی ۹۷)،
zahraa.nikbakht@gmail.com





مجازهای مجازی

به ذهن بنده هم اتفاقاً همین تعبیر قبلاً رسیده بود که اسمش فضای مجازی است درحالی که واقعاً فضای حقیقی است؛ یعنی این فضا درون زندگی بسیاری از مردم حضور دارد. خب همین فضای مجازی یک ابزار است؛ یک ابزار بسیار کارآمد برای اینکه شما بتوانید پیامتان را به اقصی نقاط دنیا برسانید، به گوش همه برسانید. این [امکان] دیروز نبود، امروز هست. یکی از امتیازات این است. ۰۶/۰۶/۱۳۹۶

امید داریم تا با آگاهی از گستردگی و وسعت این پدیده‌ی بزرگ تحول برانگیز در جهت بهینه‌سازی از ابزارهایش به سمت نیازهای خود، نهایت استفاده را در مسیر رشد بهره بگیریم.

چه در سخنرانی، چه در صحبتی مانند آن، چه حالا در فضای مجازی که دیگر یک چیز بی حد و مرز و عجیب و غریبی شده، که شنونده و مخاطب ناامید می‌شود؛ ما نباید اجازه بدهیم ناامیدی وارد میدان بشود، اگر امید نباشد هیچ کدام از این کارهای بزرگ انجام نمی‌گیرد، مردم را باید امیدوار کنیم و این امیدواری، امیدواری کاذب هم نیست [بلکه] واقعیت قضیه همین است؛ یعنی واقعاً باید امید داشت، چون آینده، آینده‌ی خوبی است، آینده‌ی روشنی است. ۰۴/۰۷/۱۳۹۸

امروزه یکی از خصوصیات ممتاز دیگر، آماده بودن وسایل رساندن پیام است؛ همین فضای مجازی که این برادرمان به تفصیل و خیلی خوب بیان کردند و تعبیر خوبی است که ایشان کرد و

دنیای الکترونیکی یا دنیای وب، با در نظر گرفتن جدیدترین متدهای تکنولوژی روز دنیا می‌تواند استراتژی فعالیت چندین ساله مخاطبان را ترسیم کند و طبق آن استراتژی رسیدن به هرآنچه که نیاز دارند را تسهیل کند، از این رو این تکنولوژی می‌تواند بسیار منعطفانه هم در جهت رشد صعودی زندگی شخصی و اجتماعی پیش برود و هم ممکن است در جهت سقوطهای ناگهانی نقش بسزایی داشته باشد. در مورد یکی از تأثیرات سریع السیر فضاهای غیرحضوری می‌توان به موضوع اثرگذار القای امید اشاره کرد، همانطور که رهبر معظم انقلاب فرمودند: یکی از مهم‌ترین وظایف همه‌ی ما پرهیز از ناامیدسازی مردم است. گاهی کسی جوری حرف می‌زند

معصومه احمدی
(دانشجوی کارشناسی علم اطلاعات و دانش‌شناسی،
دانشگاه الزهراء،
ورودی ۹۸)،

masoomehahmadi14@gmail.com





کتابخانه‌های آنتولوژی:

مطالعه از دیدگاه کاربر و متخصص آنتولوژی

ترجمه:

حمیده جعفری پاورسی

دبشپس ناسکار^۱

و بیسوانات دوتا^۲

چکیده:

به‌تازگی همانند ایده‌ی کتابخانه‌ی دیجیتال، مفهوم جدیدی به نام کتابخانه‌ی آنتولوژی شکل گرفته است؛ دراصل کتابخانه دیجیتال و کتابخانه‌ی آنتولوژی، اهداف مشابهی برای دستیابی دارند (به عنوان مثال: ذخیره، سازماندهی و دسترسی به اشیاء دیجیتال) و به جز نوع موادی که با آنها سروکار دارند، مشابه هر محتوای دیجیتالی دیگر، ساخت آنتولوژی کاری زمانبر و پرهزینه است. همچنین سازماندهی و حفاظت از آنتولوژی به دلیل سادگی در قابلیت جستجو، شناسایی، انتخاب، اشتراک و

قابلیت استفاده مجدد مهم می‌باشد. کتابخانه‌ی آنتولوژی نوعی شبکه سازمانی است که از هر مکانی به راحتی قابل دسترس بوده و دارای رویکرد متناسب مبتنی بر زبان‌های بازنمایی آنتولوژی شناخته‌شده مختلفی مانند OWL، RDFS، و غیره است. هدف این مقاله انتشار نتایج تحقیقات پیمایشی است که براساس برخی از کتابخانه‌های آنتولوژی موجود انجام شده است. پیش‌بینی ما این است که نتیجه این مطالعه به توسعه‌دهندگان آینده کتابخانه‌های آنتولوژی کمک خواهد کرد تا طراحی کتابخانه‌ها را برای چیرگی

بر پیچیدگی فزاینده جستجو و مبتنی بر بازیابی آنتولوژی برنامه‌ریزی کنند؛ در حالی که یک کتابخانه دیجیتالی با انواع اسناد مختلف از جمله متن، صدا، فیلم، تصاویر و ... سروکار دارد، یک کتابخانه آنتولوژی به آنتولوژی می‌پردازد؛ در مواردی که آنتولوژی یک شیء هوشمند باشد آن را به عنوان یک شیء دیجیتالی تلقی می‌کنند که شامل بازنمایی مدخل‌ها از نظر انواع، ویژگی‌ها و روابط یک دامنه موضوعی است (Gruber, ۱۹۹۳; Dutta, ۲۰۱۴).

هدف یک کتابخانه آنتولوژی دو دسته

۱. Debashis Naskar

۲. Biswanath Dutta

پژوهشکده:

رشته، مرور و جستجوی آنتولوژی، فرآیند ارائه آنتولوژی، نقشه‌برداری و روابط، پروتکل خدمات وب (API)، کاربرد و دسترسی به آنتولوژی، فرمت فایل ورودی و خروجی، تکنولوژی و رابط اشاره کرد. نتایج ارزیابی نشان می‌دهد که در بین مخازن، BioPortal و AgroPortal دارای خاصیت دامنه هستند، در حالی که مخازن COLORE و ROMULUS به ترتیب عمومی و مختلط هستند. همچنین می‌توان دریافت که همه مخازن از پروتکل سرویس REST پشتیبانی می‌کنند و خدمات نقشه‌برداری نیز ارائه می‌دهند. شایان ذکر است که COLORE سرویس جستجو ارائه نمی‌دهد. آنتولوژی در COLORE به ترتیب سلسله مراتبی سازمان‌یافته است. در میان دایرکتوری‌ها، OeGov (دولت الکترونیکی) دارای یک دامنه خاص است، ODP یک فهرست عمومی است، در حالی که ONKI و DAML با آنتولوژی‌های مختلط سروکار دارند. OeGov و ODP خدمات جستجو ارائه نمی‌دهند، بنابراین می‌توان دریافت که به جز ODP، هیچ یک از دایرکتوری‌های دیگر خدمات نقشه‌برداری ندارند. در بین ثبت‌ها، MMI-ORR یک دامنه خاص است، در حالی که کتابخانه Protege ترکیبی است، هر دوی آنها امکانات جستجو و مرور را فراهم نموده و پروتکل REST را دنبال می‌کنند.

واژگان کلیدی: کتابخانه آنتولوژی، منابع آنتولوژی، راهنمای آنتولوژی، ثبت آنتولوژی، ارزیابی، مطالعه پیمایشی

اطلاعات را در اختیار شما قرار می‌دهد که در آن داده‌ها، دانش، فراداده یک موضوع معنایی از جمله نام شخص یا هر جامعه و روند استفاده از داده‌ها ثبت می‌شوند و می‌توان آن را به عنوان یک پلتفرم تعریف کرد تا در آن لیستی از فراداده‌ها برای تجسم داده‌ها، ذخیره اطلاعات و دسترسی به دانش مربوط به حوزه موردنظر را در اختیار شما قرار دهد (Stock et al., 2010).

راهنمای آنتولوژی: خدماتی است که فراداده و منابع اطلاعاتی آنتولوژی را فراهم می‌کند. علاوه بر ارائه خدمات مرجع، از خدمات ثبت‌نام و درخواست خدمات نیز پشتیبانی می‌کند. (به عنوان مثال MMI-ORR) کتابخانه آنتولوژی (Protege): نوعی کتابخانه عمومی است که انواع مختلفی از آنتولوژی‌ها را در فرمت‌های مختلف به همراه دارد. در این راستا، آنتولوژی‌ها به ترتیب حروف الفبا مرتب می‌شوند. این کتابخانه شامل آنتولوژی OWL و Frame-based شامل سایر موارد (مانند: DAML + OIL و RDFS و غیره) است. الگوهای طراحی آنتولوژی (ODP): یک درگاه یا کاتالوگ مدل‌سازی آماده برای ایجاد و نگهداری آنتولوژی است. ODP های مدل‌سازی دامنه در حوزه دانش خاص‌تر است، زیرا ODP ها برای همه آنتولوژی‌ها متداول هستند، بنابراین می‌توانند در سایر حوزه‌ها نیز مورد استفاده قرار گیرند (Aranguren et al., 2008).

در مطالعه حاضر، ویژگی‌هایی به عنوان معیارهای ارزیابی برای کتابخانه‌های آنتولوژی انتخاب شده است، از آن جمله می‌توان به موارد تخصص و

است: (۱) فراهم کردن بستری برای آنتولوژیست‌ها (متخصصان ایجاد آنتولوژی) جهت انتشار، ذخیره، حفظ، اشتراک و ارزیابی آنتولوژی. (۲) تسهیل آنتوفایرها (کاربران آنتولوژی) به منظور ارزیابی آنتولوژی در زمان مناسب جهت بهترین کاربرد (استفاده مجدد) از آن.

در این بخش با برخی اصطلاحات مرتبط دیگر، مانند منبع آنتولوژی، فهرست آنتولوژی، ثبت آنتولوژی (OReg)، و راهنمای آنتولوژی، کتابخانه آنتولوژی Protege, ODP (الگوهای طراحی آنتولوژی) آشنا می‌شویم. از نظر مفهومی همه این‌ها موارد مشابهی هستند اما هنوز تفاوت‌هایی وجود دارد.

منبع آنتولوژی (OR): مجموعه‌ای از آنتولوژی‌ها و فراداده‌ها است و هدف از منبع آنتولوژی این است که کاربران را قادر به بارگذاری، مرور، جستجو، اشتراک و مدیریت آنتولوژی کند.

فهرست آنتولوژی: شامل فهرستی از آنتولوژی‌ها و فراداده‌ها است، معماری است که به ارائه‌دهندگان آنتولوژی و کاربران این امکان را می‌دهد تا از اطلاعات معنایی در یک سناریوی دنیای واقعی استفاده کنند، به اشتراک بگذارند و یا از آنها بهره‌برداری کنند.

ثبت آنتولوژی (OReg): با استفاده از ابزارها و فناوری‌های مختلف به کاربران این امکان را می‌دهد تا آنتولوژی‌های مرتبط را براساس نیاز خود بیابند و به جای استفاده از مجموعه واقعی آنتولوژی، از فهرست آنتولوژی‌ها و فراداده‌ها تشکیل شده است. ثبت آنتولوژی می‌تواند به عنوان ترکیبی از URI + Registry + RDF بیان شود. یک ثبت، رابط ذخیره

حمیده جعفری پاورسی
(دانش آموخته دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی،
گرایش ارزیابی اطلاعات و دانش،
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات)،
hmdh.jfr@gmail.com



روزگار بی کسی

با دیدن من صورت لاغر و کشیده‌اش پر از خشم و غضب شد و با عصبانیت تمام به پدربزرگم گفت آخر هم کار خودت را کردی و این مفت خور را بالای سر من آوردی؟ مگر نگفتم نمی‌خواهم بچه آن مرد نمک به حرام پایش را در خانه من بگذارد. تمام مدت سرم را به زیر انداخته بودم و به مورچه‌ای که تمام تلاشش را به بردن دانه‌ای به سمت لانه خود جزم کرده بود، نگاه می‌کردم. همان لحظه پدربزرگم که او را کاکه صدا می‌زدیم گفت: بیای برویم دختر.

در گوشه‌ای اتاق پای چوب رختی، یک قسمت کوچک را به وسایل من اختصاص دادند تا وسایلم را آنجا بگذارم. حال که در آستانه ۲۶ سالگی هستم همچنان خاطرات آن روزها برایم سخت است همچون گنجشکک گیرافتاده در دام دست‌ساز بچه‌ای می‌مانم که هرچقد بال می‌زنم باز راه فراری را پیدا نمی‌کنم. البته همچنان امیدوارم تا با گذشت زمان تمام خاطرات آن روزها را به دست باد بسپارم و دیگر در خلوت شبانه خود به حال دختر بچه ده ساله آن زمان اشکی نریزم. خوبی گذر زمان در مغز آدمی همین است که تمام خاطرات را نگهداری نمی‌کند و هر زمان ظرفیتش پر شود مقداری از خاطرات را همچون عکس‌های به درد نخور گالری گوشی‌هایمان به سطل زباله منتقل می‌کند و جایی را برای اتفاقات جدید باز می‌کند. صفحه جدیدی که خداوند برای خاطرات من باز کرد کودکی دخترم پاییز است که با تماشا کردن بازی‌هایش، خنده‌های شیرینش، یک به یک آن روزها را دور می‌اندازم و گریه‌های شبانه‌ام را با دفتری برای برآورده ساختن آرزوهای دخترکم تعویض می‌کنم.

با یک پلاستیک مشکی که لباس‌هایم را داخلش جا داده بودم، وارد حیاط خانه‌ی پدربزرگ شدم، حیاط بزرگی داشتند، با یک درخت کالیتوس خیلی بزرگ در گوشه‌ی حیاط؛ با نگاه کردن به آن یاد روزهایی افتادم که نوه‌ی درانه‌ی خانواده بودم.

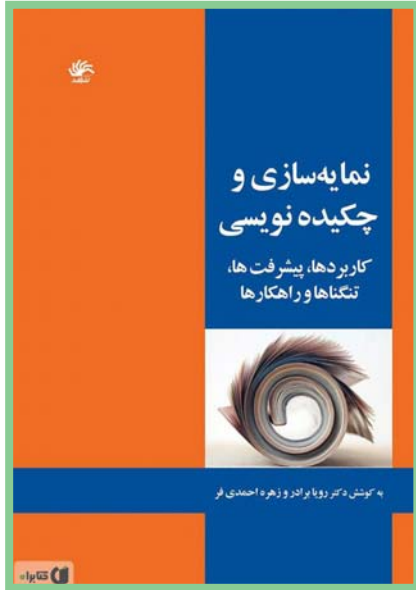
هر وقت اینجا می‌آمدیم پدربزرگم یک تاب به شاخه‌ی بزرگ درخت وصل میکرد، و یک بالشتک روی طناب تاب می‌گذاشت و من را طوری تاب می‌داد که گویی در حال پرواز کردنم.

از آن روزها خیلی نمی‌گذرد شاید یک یا دو سال، ولی چیزی که الان مهم است دلیل آمدنم به اینجا است که دیگر برای گذراندن تعطیلات نیست، این‌بار آمده‌ام به مدت نامعلومی بمانم و از اینکه قرعه‌ی آمدن به نام من افتاد چندان ناراحت نیستم، چون بهترین دوست و هم‌بازی‌ام از همسایگی ما رفتند به یک شهر بزرگ و اوضاع خانه دیگر مثل قبل نیست. مادرم مدام در حال غصه خوردن است و گریه می‌کند، عمه و مادربزرگم که با ما زندگی می‌کنند توی لاک خودشان هستند و کمتر حرف می‌زنند. همراه پدربزرگم که مردی قدبلند و چهارشانه با موهایی سفید است وارد خانه شدم. همان لحظه مادربزرگم را دیدم که لباس محلی سورمه‌ای رنگی برتن داشت و آن سربند همیشگی‌اش را بر سر بسته، کنار تشت خمیر در انباری کاه گل گوشه حیاط بر روی چهارپایه کوچکی نشسته بود و دست‌هایش را تا آرنج بالا زده بود و مشغول درست کردن خمیر برای نان بود. سرش را به سمت ما برگرداند و

رضوان اسدنیبا
(دانشجوی کارشناسی
علم اطلاعات و دانش‌شناسی،
دانشگاه قم)
rezvanasadi۷۳۱۲@gmail.com



نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی



متعددی نیز در این زمینه منتشر کرده است. نظر به نقش عمده نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی در مدیریت اطلاعات در عصر حاضر و همچنین ضرورت توجه بیشتر به امر آموزش و بررسی وضعیت کنونی فرآیند نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی در ایران امروز، انجمن علمی - دانشجویی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه الزهرا (س) اقدام به برگزاری یازدهمین همایش سالانه تحت عنوان «نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی: کاربردها، پیشرفت‌ها، تنگناها، راهکارها» نموده است. امید است تا با پژوهش از زوایای مختلف در این موضوع و ارائه مقالات پژوهشی، رهیافت‌های مناسبی در سازماندهی اطلاعات حاصل شده و برون‌داد آن، حلقه ارتباطی بهتری میان دانش‌پژوهان و دست‌اندرکاران امر نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی برقرار شود. همچنین با توجه به اهمیت کیفیت مقاله‌های ارائه شده در همایش‌های دانشگاهی، تلاش شده تا با کمک گرفتن از استادان متخصص و با تجربه در این موضوع، در انتخاب و ارائه مقالات دقت نظر بیشتری صورت گیرد.

و هم‌خوانی با سیاست‌های از پیش تعیین شده است تا صحت و یکدستی عملکردها را امکان‌پذیر سازد. بنابراین شناخت و تدوین مبانی نظری و عملی، آموزش، تمرین، انجام، گفتگو، نقد و تجربه از ضروریات باعث بهبود فرایند نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی و در نهایت تحلیل و بازنمایی محتوای مدارک می‌شود. اگر چه در مقایسه با بسیاری از کشورهای جهان، آموزش و نشر منابع در موضوع نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی در ایران بسیار اندک می‌باشد، لازم به ذکر است که در ۴۰ سال گذشته فعالیت‌ها و تلاش‌های بسیاری در خصوص نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی در ایران انجام پذیرفته است.

نقطه عطف چکیده‌نویسی مربوط به سال ۱۳۴۸ و انتشار مجله چکیده است. مرکز اسناد و مدارک علمی وزارت علوم تا سال ۱۳۵۰ در دو حوزه علوم و دانش‌های اجتماعی اقدام به انتشار چکیده‌نامه می‌نمود؛ پس از یک توقف سه ساله، این کار مجدداً در سال ۱۳۵۳ آغاز شد، اما رشته علوم آن پس از سال ۱۳۵۶ تعطیل شد و رشته علوم اجتماعی آن تا سال ۱۳۵۸ ادامه یافت. بنابراین چکیده‌نویسی مدارک مربوط به این دانش‌ها، از آن زمان به طور رسمی و جدی آغاز شد. پس از انقلاب اسلامی ایران، مرکز اسناد و مدارک علمی، وابسته به وزارت تحقیقات و فن‌آوری، به عنوان بزرگترین مرکز فعال در این زمینه، چکیده‌نویسی را آغاز کرد. البته خانه کتاب در دهه اخیر وارد عرصه چکیده‌نویسی شده و مجلات

کتاب نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی: کاربردها، پیشرفت‌ها، تنگناها و راهکارها اثر برادر و زهره احمدی فرد، مواردی از جمله نمایه‌سازی خودکار وب، نمایه‌سازی تصاویر دیجیتال در پایگاه‌های اطلاعاتی، اصول نمایه‌سازی رایانه‌ای و ابزارهای توصیف بصری را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد.

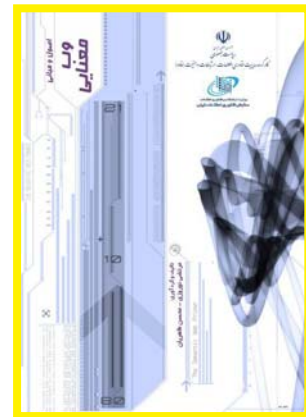
با افزایش حجم زیاد اطلاعات، بشر همواره مجبور به انتخاب شده و تلاش کرده تا با بهره‌گیری از فکر و ابزار متفاوت، دسترسی به منابع انتخاب شده را آسان سازد. INDEX یا همان نمایه به عنوان یک کلمه از گذشته‌های دور حتی در آثار باستانی مورد استفاده قرار گرفته اما معنا و دامنه شمولش متفاوت بوده است؛ گاه به معنای خلاصه و چکیده، گاه به معنای فهرست مندرجات، صورت موجودی و امثال آن. نمایه‌ها راهنماهای مفیدی هستند که نه تنها ما را به موضوعات مورد علاقه هدایت می‌کنند، بلکه تصویری یکپارچه و دیدگاهی جامع از یک حوزه موضوعی می‌سازند، کاری که سایر ابزارهای کتابشناختی قادر به تدارک آن نیستند. هدف نمایه‌ها، تسهیل بازیابی اطلاعات است که آن روشی بنیادین برای سازماندهی دانش است. تهیه نمایه‌ها به معنای امروزی و به تعبیری فهرست پاره‌های اطلاعاتی همگن در سراسر متن، بر اساس نظمی خاص و یا تهیه چکیده‌ها و یا ارائه فشرده و دقیق محتوای مدارک، همراه با ارجاع کتابشناختی همیشه نیازمند به کارگیری روش‌ها، دستورالعمل‌ها

الهه یاراحمدی
(دانشجوی کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی،
دانشگاه علوم پزشکی همدان،
ورودی ۹۷)،
elahehrahmadi22@gmail.com





اصول و مبانی وب معنایی



امروزی می‌باشد. راهکارهای کلی که در این بخش از کتاب آمده استفاده از فرا داده و حاشیه‌نویسی است؛ در فصل دوم به بیان هستی‌شناسی در وب معنایی پرداخته است، هستی‌شناسی به صورت کلی علم توصیف انواع پدیده‌های موجود در جهان و ارتباط آنان با یکدیگر است. هستی‌شناسی در علم کامپیوتر زمانی معتبر است که رسمی باشد، یعنی قابل درک توسط ماشین. در ادامه تفاوت هستی‌شناسی با رده‌بندی و فرهنگ جامع را بیان کرده است. هدف اصلی در وب معنایی این است که از اطلاعات پراکنده‌ی موجود در صفحات وب دسته بندی‌های ایجاد کند تا مفاهیم مشترک قابل ردیابی باشد که این وظیفه توسط هستی‌شناسی قابل اجرا می‌باشد. در ارتباط با فراداده‌ها که در جهت ارتقا وب معنایی به کار گرفته شده‌اند تلاش‌های زیادی صورت گرفته، به همین منظور زبان RDF طراحی شده تا فراداده‌ها را به صورت رسمی بیان کند؛ این زبان مستقل از دامنه بوده و قابلیت توصیف ندارد یعنی از هستی‌شناسی در آن استفاده نشده

هستند که به آن وب معنایی می‌گویند. طبق ایده برنزی وب جدید، وبی هوشمند خواهد بود که با درک محتوای وب نه صرفاً ارائه داده روی آن، اطلاعاتی به مراتب دقیق‌تر را در اختیار کاربران خواهد گذاشت^۱.

یکی از کتاب‌های موجود در این زمینه:

اصول و مبانی وب معنایی

مؤلفان: محسن طاهریان، مرتضی

نوروزی

زبان: فارسی

سال چاپ: ۱۳۹۱

ناشر: فرس

تعداد صفحات: ۲۳۶

این کتاب در هفت فصل تدوین شده است در ابتدای آن به توضیح مختصری از وب معنایی اشاره شده؛ در فصل اول به بررسی مولفه‌های موجود در وب امروزی مثل HTML, XML, HTTP پرداخته و در ادامه توضیح داده شده که فناوری‌های موجود در وب امروزی در واقع همان چیزی است که مورد استفاده وب معنایی خواهد بود و تنها کار وب معنایی، توسعه و گسترش وب امروزی است؛ می‌توان بیان کرد که حاصل کار وب معنایی غنی کردن وب

وب معنایی شیوه‌ای برای ایجاد وب است، که در آن رایانه‌ها می‌توانند از شبکه‌های از داده‌ها که به هم مربوط هستند و قبلاً تعبیر، تحلیل و پردازش شده‌اند استفاده کنند تا در نهایت نتایج بهتری را به کاربران نمایش دهند. لازم به ذکر است شبکه وبی که در حال حاضر از آن استفاده می‌شود، دومین شبکه وبی است که به وجود آمده و موجب گسترش وصف نشدنی وب، رواج ارتباطات پرسرعت‌تر اینترنتی، ظهور برنامه‌های تحت وب و فناوری‌هایی در این بستر شده است، همچون توانسته تا حدی مشکلاتی را که در موج اول وب مینی بر تولید محتوای وب و ساختاردهی به آن توسط کاربران بود را برطرف کند تا کاربران تنها مصرف کننده آن نباشند^۱.

با وجود همه تحولات، تغییرات و توسعه‌های صورت گرفته، فناوری‌های مربوط به اینترنت و وب همواره در حال توسعه و ارتقای نحوه عملکردشان هستند. در حال حاضر توسعه دهندگان وب جهان گستر با فراهم کردن مقدمات مورد نیاز و نیازمندی کاربران در حال پدید آوردن موج بعدی وب

۱. (شرکت انفورماتیک طراحان پویا، ۱۳۹۸)

۲. (صیادی، ۱۳۹۷، ص. ۲)

یک تکه کتاب:

هستی‌شناسی پرداخته است. لازم به ذکر است که این کتاب بسیار تخصصی بوده و طبق نظر مولفان، مخاطبان این کتاب، اساتید، دانش‌آموختگان و دانشجویان ترم‌های پایانی رشته‌های کامپیوتر و فناوری اطلاعات خوانندگان باید قبل از مطالعه این کتاب، مفاهیم اولیه در این حوزه را به خوبی بشناسند.

پنجم به معرفی نرم افزارهایی که در توانایی ویرایش و مدیریت هستی‌شناسی‌ها مانند POWL, SWOOP, OntoEdit, Protege پرداخته شده است و در ادامه به تعریف و بررسی نمونه‌هایی از این موارد پرداخته است. در فصل ششم به معرفی و بررسی زبان SWRL که زبان توصیف قاعده در وب معنایی است پرداخته شده است. ضرورت وجود این زبان برای موقعی است که حقایق موجود در دامنه با امکانات زبان هستی‌شناسی قابل بیان نیستند. اغلب این حقایق، حقایق مشروط هستند. اما در فصل آخر به معرفی برخی از کتابخانه‌های زبان‌های معرفی شده در جهت رابطه تعاملی بین برنامه‌نویس و مولفه‌های

ولی به عنوان مبنایی برای ساخت زبان‌های پیچیده‌تر استفاده می‌شود در فصل سوم به مبانی RDF، نمایش گزاره‌ها در RDF، خلاصه‌ای از واژه‌گاه از RDF، RDF و پایگاه‌های ارتباطی، SPARQL اشاره شده است، این فصل بسیار تخصصی است. در فصل چهارم به معرفی دو زبان RDF-S و OWL (زبان OWL دو نسخه‌ای است) و توصیف هستی‌شناسی پرداخته شده است. RDF یک روش برای بیان گزاره‌هایی در مورد منبع است و نیاز کاربران را برای توصیف واژگان مورد نیاز ارضا نمی‌کند. برای مرتفع کردن این کمبود، RDF-S به عنوان یک راه حل مطرح شد، اگرچه که این RDF-S توانسته تا حدی کاستی‌های RDF را مرتفع کند اما نمی‌توان آن را به عنوان یک زبان تمام عیار برای توصیف مولفه‌های هستی‌شناسی به حساب آورد در نتیجه کاستی‌های موجود در RDF-S توسط زبان‌های پیشرفته‌تر OWL پوشش داده شده است. در فصل

منابع:

۱. شرکت انفورماتیک طراحان پویا (۱۳۹۸)، مرداد (۳۰)، بررسی ساختار وب معنایی و تحول آن در زندگی بشر (یادداشت سایت)، بازیابی شده در <https://b2n.ir/280253/b2n.ir>
۲. صیادی، ندا (۱۳۹۷). وب معنایی و هستی‌شناسی و نقش آنها در فرایند سازمان‌دهی دانش. مجله کتابدار و کتابخانه (۴)، ۱-۶

سمیه توده خیلی
(دانشجوی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی،
دانشگاه الزهراء،
ورودی ۹۷)،
Somayisgood1377@gmail.com



اینفوگراف:

۱. تعریف:
وب معنایی نوعی روش برای کرگزاری و بازیابی اطلاعات است به گونه ای که ماشین‌ها به پردازش و فهم اطلاعات قادر باشند.

۲. مزیت:
در وب معنایی روابط معنایی نقش مهمی دارد. همچنین برای لیست کردن سایت‌های قابل اطمینان از وب اعتماداً استفاده می‌کنند.

۳. مشکل:
التهام معنایی و نبودن الگویی مناسب بین اطلاعات از سوی تولیدکنندگان مبتذل اطلاعات

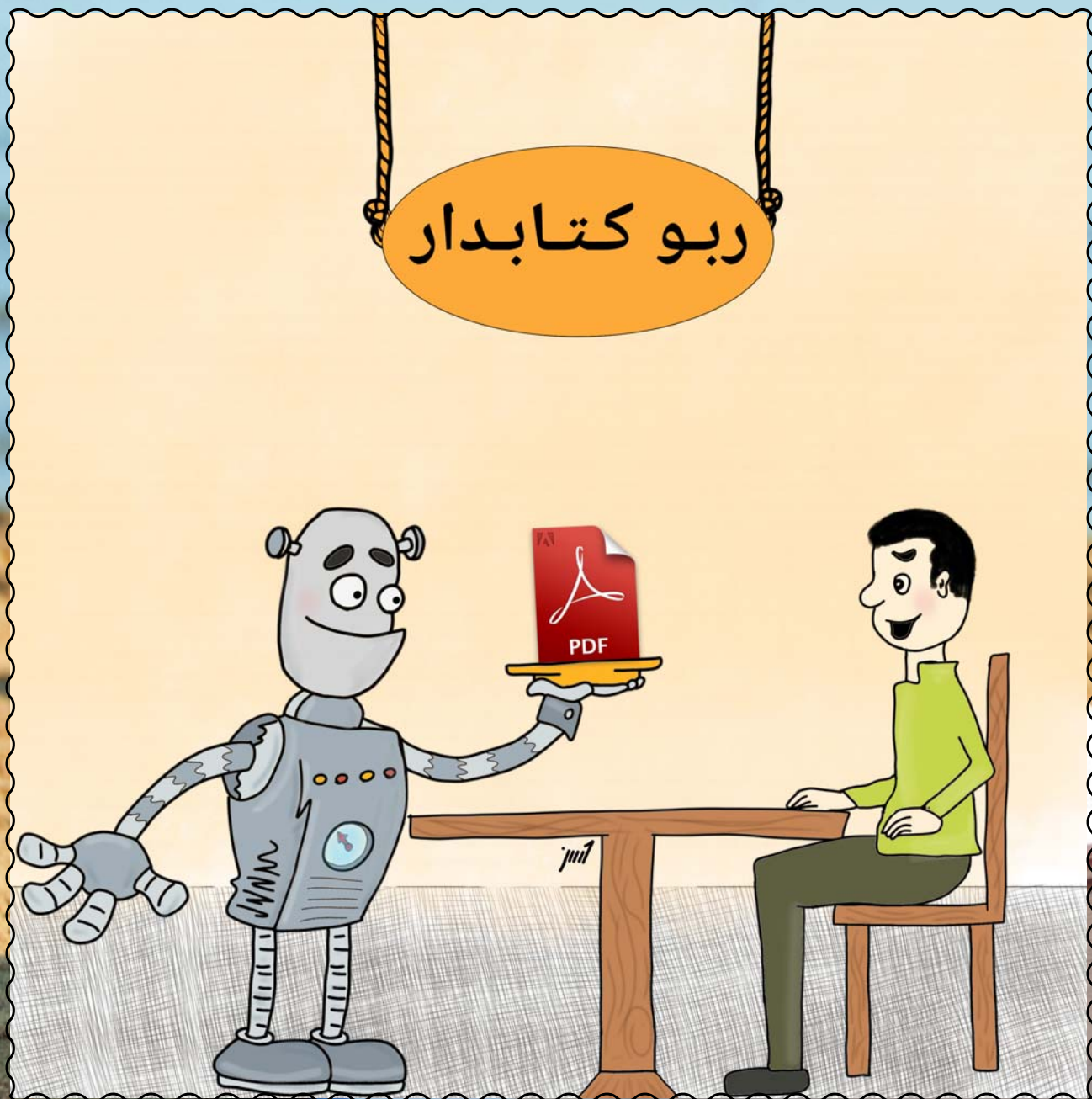
۴. مشکل:
رابط کاربری در وب معنایی و اپیلاد زبان مشترک برای انتقال مفهیم

وب معنایی

فاطمه مرادی
(دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گرایش مدیریت اطلاعات،
دانشگاه قم)،
r.f.moradi1373@gmail.com

کارتورنگار:

ربو کتابدار



حسن صابری
(دانشجوی رشته مکانیک خودرو،
دانشگاه علمی کاربردی (واحد تهرانسر))،
www.hasan.hs18@gmail.com

